

Cirkulär 5/2024, 27.3.2024, Katriina Martikainen

Europaparlamentsval: kommunernas valmyndigheter, valaffischering på kommunernas områden som kräver tillstånd samt reklam och annonsering invid vägar

Detta cirkulär upphäver motsvarande tidigare cirkulär.

Följande Europaparlamentsval förrättas i juni 2024. Den egentliga valdagen är söndag 9.6.2024. Förhandsröstningen sker 29.5–4.6.2024 i Finland och 29.5–1.6.2024 utomlands.

Vid valet iakttas bestämmelserna i [vallagenextern länk](#) (Finlex). På valmyndigheternas verksamhet tillämpas dessutom [kommunallagenextern länk](#) (Finlex) och [förvaltningslagenextern länk](#) (Finlex).

Vid Europaparlamentsval utgör Finland en enda valkrets. Detta innebär att kandidaterna i valet är kandidater i hela landet och att väljarna kan rösta på vilken kandidat som helst. Vid det tekniska ordnandet av rösträkningen iakttas valkretsindelningen enligt 5 § i vallagen. Rösterna räknas först valkretsvis, varefter Helsingfors valkrets nämnd räknar ihop resultaten från alla valkretsar till ett nationellt resultat. [Se valkretsarna vid Europaparlamentsvalet kommunvis.extern länk](#) (vaalit.fi)

Förrättande av val

Val förrättas genom att det anordnas förhandsröstning, brevröstning och röstning på valdagen. Kommunerna svarar för anordnandet av förhandsröstning och röstning på valdagen i Finland och Utrikesministeriet svarar för anordnandet av förhandsröstning utomlands. Justitieministeriet svarar för anordnandet av brevröstning.

I kommunerna sköts förrättandet av Europaparlamentsval av kommunernas valmyndigheter, som är följande:

- de kommunala centralvalnämnderna
- valnämnderna
- valbestyrelserna
- valförrättarna på allmänna förhandsröstningsställen
- valförrättarna för hemmaröstning
- valbiträdena på röstningsställena på valdagen.

Med undantag av centralvalnämnden som valts för fullmäktiges mandatperiod tillsätts valmyndigheterna separat.

Kommunstyrelsen ska i god tid före valet besluta om de allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i Finland samt tillsätta valnämnder för röstningsområdena och en eller flera valbestyrelser för förhandsröstning vid anstalter. Kommunens centralvalnämnd utser valförrättarna för varje allmänt förhandsröstningsställe och för hemmaröstning. Valnämnden utser ett eller flera valbiträden för röstningen på valdagen.

Allmän information om EU-parlamentsvalet 2024 finns på [Justitieministeriets valsidorextern länk](#). Anvisningar om bland annat förläggning och utrustande av röstningsställen samt jäv och behörighet för valmyndigheter finns i Justitieministeriets brev till kommunerna daterat 2.6.2023. Justitieministeriet är högsta valmyndighet och har det allmänna ansvaret för förrättandet av valet.

Kommunernas valmyndigheter

Den kommunala centralvalnämnden

Den viktigaste valmyndigheten vid Europaparlamentsvalet är den valkrets-nämnd som tillsatts av Regionförvaltningsverket. Det är ändå den kommunala centralvalnämnden, som fullmäktige valt för sin mandatperiod, som ansvarar för alla de praktiska arrangemangen kring valet.

Centralvalnämndens viktigaste uppgifter vid Europaparlamentsvalet är att:

- vidta de nödvändiga åtgärderna inför valet
- informera om valet i kommunerna
- granska förhandsröstningshandlingarna och brevröstningshandlingarna i enlighet med 63 och 66 g § i vallagen
- lämna in godkända valkuvert till valkrets nämnden
- förmedla uppgifterna från den preliminära rösträkningen på valdagen till valdatasystemets rösträkningssystem

Centralvalnämnden består av en ordförande, en vice ordförande och tre andra medlemmar samt ett behövligt antal ersättare. Antalet ersättare ska dock vara minst fem. Ersättarna ska ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna. Centralvalnämnden är beslutför med fem medlemmar. Om en ersättare har avlidit, har förhinder eller är jävig, får kommunstyrelsen vid behov förordna en tillfällig ersättare.

Medlemmarna och ersättarna i centralvalnämnden ska vara valbara till kommunens förtroendeuppdrag. Dessutom ska både medlemmarna och ersättarna, i den utsträckning det är möjligt, företräda de grupper av väljare som vid föregående kommunalval ställt upp kandidater i kommunen. I valet av valorgan ska man också beakta [jämställdhetslagens extern länk](#) (Finlex) krav på könskvoter som bör uppfyllas separat för medlemmarna och ersättarna. Enligt 4 a § 1 mom. i jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera.

Ett partis eller en valmansförenings valombud får inte vara medlem eller ersättare i centralvalnämnden. Valmyndigheterna ska sköta sitt uppdrag opartiskt. Bestämmelser om jäv för centralvalnämndens medlemmar och deras ersättare finns i 27–30 § i [förvaltningslagens extern länk](#) (Finlex).

Centralvalnämnden anställer en sekreterare och annan nödvändig personal samt beslutar om rätt att närvara och yttra sig vid nämndens sammanträden för andra personer än de som på grund av sina uppgifter enligt vallagen har rätt att delta i sammanträdena. På centralvalnämnden tillämpas inte den i kommunallagen avsedda förvaltningsstadgans bestämmelser om rätten för kommunstyrelsens företrädare och kommundirektören eller borgmästaren att närvara och yttra sig vid sammanträden

eller om rätten att ta upp ett ärende till behandling i ett högre organ.

Centralvalnämndens medlemmar eller sekreterare bör inte vid sidan av sin uppgift fungera som någon annan valmyndighet.

Centralvalnämnden ska lämna sina kontaktuppgifter till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på det sätt som myndigheten föreskriver.

Valnämnden

För varje röstningsområde ska kommunstyrelsen i god tid före valet tillsätta en **valnämnd**, som består av fem medlemmar (ordförande, vice ordförande och tre andra medlemmar) och ett behövligt antal ersättare, dock minst tre. Ersättarna ska ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna. Valnämnden är beslutför med tre medlemmar.

Medlemmarna och ersättarna i valnämnden ska vara valbara till kommunens förtroendeuppdrag. Dessutom ska både medlemmarna och deras ersättare i mån av möjlighet företräda de i partiregistret införda partier som vid föregående riksdagsval ställde upp kandidater i valkretsen i fråga. Den politiska representationen granskas separat i fråga om medlemmar och ersättare. En kandidat i valet kan inte vara medlem eller ersättare i valnämnden. I valet av valorgan ska man också beakta [jämsällldhetslagensextern länk](#) (Finlex) krav på könskvoter som bör uppfyllas separat för medlemmarna och ersättarna. Enligt 4 a § 1 mom. i jämsällldhetslagen ska kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera.

Förvaltningslagens bestämmelser om jäv tillämpas inte på valnämndens medlemmar eller på deras ersättare. En medlem av valnämnden som är en kandidats make eller maka, barn, syskon eller förälder kan dock inte vara ett i 73 § 2 mom. i vallagen avsett valbiträde eller biträde som den röstande utsett. Valmyndigheterna ska sköta sitt uppdrag opartiskt.

Till valnämndens uppgifter hör att förrätta röstningen på valdagen och att utföra den preliminära rösträkningen.

Valnämndernas ordförandes och vice ordförandes namn och kontaktinformation ska meddelas den kommunala centralvalnämnden.

Valbestyrelse

För förhandsröstning som verkställs i anstalter ska kommunstyrelsen tillsätta en eller flera **valbestyrelser**, som består av tre medlemmar (ordförande, vice ordförande och en annan medlem) och ett nödvändigt antal ersättare, dock minst tre. Ersättarna i valbestyrelsen ska ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna. Valbestyrelsen är beslutsför med tre medlemmar.

Medlemmarna och ersättarna i valbestyrelsen ska vara valbara till kommunens förtroendeuppdrag. Dessutom ska både medlemmarna och deras ersättare i mån av möjlighet företräda de i partiregistret införda partier som vid föregående riksdagsval ställde upp kandidater i valkretsen i fråga. Den politiska representationen granskas separat i fråga om medlemmar och ersättare. En kandidat eller kandidats make eller maka, barn, syskon eller förälder kan inte vara medlem eller ersättare i valbestyrelsen. I valet av valorgan ska man också beakta [jämställdhetslagens extern länk](#) (Finlex) krav på könskvoter som bör uppfyllas separat för medlemmarna och ersättarna. Enligt 4 a § 1 mom. i jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera.

Förvaltningslagens bestämmelser om jäv tillämpas inte på valbestyrelsens medlemmar eller på deras ersättare. Valmyndigheterna ska sköta sitt uppdrag opartiskt.

Valbestyrelsernas ordförandes och vice ordförandes namn och kontaktinformation ska meddelas centralvalnämnden.

Valförrättare och valbiträden

Centralvalnämnden utser **valförrättarna** för varje allmänt förhandsröstningsställe och för hemmaröstning. En valförrättare får inte vara omyndig, en kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller förälder. Förvaltningslagens bestämmelser om jäv gäller inte valförrättarens verksamhet. En valmyndighet ska sköta sitt uppdrag opartiskt.

Valnämnden utser ett eller flera **valbiträden** för röstningen på valdagen. Ett valbiträde får inte vara omyndig, en kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller förälder. Valbiträdet har till uppgift att bistå den röstande. Förvaltningslagens bestämmelser om jäv gäller inte valbitrådets verksamhet. En valmyndighet ska sköta sitt uppdrag opartiskt. Valbitrådets opartiskhet har i tillräcklig grad säkerställts genom behörighetsbestämmelserna.

Valaffisivering utomhus

Valaffisivering på kommunernas tillståndspliktiga områden

Det rekommenderas att valaffisiveringen på kommunernas tillståndspliktiga områden inleds **en vecka innan förhandsröstningen börjar**, dvs. **22.5.2024**, och att reklamen avlägsnas inom en vecka efter att valet avslutats.

Rekommendationen gäller:

1. Placering av kommunens affischramar på kommunens tillståndspliktiga områden, dvs
 - valaffisiveringsplatser som kommunen äger och besitter samt
 - privata områden som kommunen och områdets ägare eller innehavare har avtalat om separat.
2. Platser för valaffisivering som fastställts av kommunen på områden som kommunen äger och besitter, såsom gatuområden, om kommunen inte använder affischramar.

Reklam och annonsering invid vägar

Bestämmelser om reklam och annonsering invid vägar finns i **52 och 52 a § i lagen om trafiksystem och landsvägar**.

Transport- och kommunikationsverket (Traficom) har gett ut en [föreskrift om reklam och annonsering invid vägarextern länk](#). Traficom ger anvisningar om valaffisivering invid landsvägar och utanför detaljplaneområden samt inom detaljplaneområden på

sådana trafikområden som avses i 83 § 4 mom. i [markanvändnings- och bygglagenextern länk](#) (Finlex), till exempel invid landsvägar som går genom kommunernas tätorter (vid statens trafikleder). Affischerna får sättas upp **tidigast en månad före valdagen** och de ska avlägsnas senast en vecka efter att valet avslutats.

Enligt Traficoms föreskrift får en tillfällig annons som placeras på ett vägområde invid en landsväg

- vara högst 120 centimeter bred eller hög och ha en maximal storlek på 1 kvadratmeter
- inte ha innehåll, beteckningar eller färgskalor som används i vägmärken enligt vägtrafikförordningen eller påminna om formerna som används för vägmärken
- inte blända eller innehålla reflekterande material eller ytor
- inte vara belyst eller självlysande.

Traficoms föreskrift innehåller också anvisningar om bland annat placering och uppsättning av en tillfällig annons.

[NTM-centralenextern länk](#) övervakar på regional nivå placeringen av valaffischer invid landsvägarna.

Kommunerna bör informera lokalavdelningarna för de deltagande partierna om när valaffischer kan sättas upp och om namn och kontaktinformation till de personer som ansvarar för valaffischeringen i kommunen.

Mer information: [Kommunförbundets blankett för begäran om rådgivning](#) (kommunforbundet.fi)

FINLANDS KOMMUNFÖRBUND

Juha Myllymäki

direktör för juridiska ärenden

Katriina Martikainen

jurist